

Najczęściej spotykane odmiany jabłoni na terenie Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich

Malinowa oberlandzka - odmiana pochodzenia holenderskiego.

Jedna z nielicznych odmian, która owocuje regularnie corocznie, średnio obficie. Przeciętnie wytrzymała na mróz i mało wrażliwa na choroby. Owoc średniej wielkości, różnego kształtu: kulisto-stożkowaty, wydłużony, jajowaty - mniej lub silniej żebrowany. Skórka cienka, błyszcząca, prawie całkowicie pokryta rumieńcem ciemno-karminowym, miejscami buraczkowym. Miąższ kruchy, średnio soczysty, winny, o smaku lekko malinowym - odmiana typowo deserowa. Owoc dojrzewa od końca września do grudnia.

Boskoop - odmiana pochodzenia holenderskiego.

Owocuje przemiennie lub częściowo przemiennie. Odmiana wrażliwa na mróz (musi być szczepiona na wytrzymałej na mróz podkładce), odporna na choroby. Owoc duży, kulisty, najczęściej niesymetryczny. Skórka ordzawiona, matowa, szorstka, w miarę dojrzewania zmienia zabarwienie na żółtawe z lekkim odcieniem zielonym. Czasem występuje matowy, czerwony, rozmyty rumieniec. Odmiana stołowa i nadająca się na przetwory o soczystym, kwaskowatym miąższu z posmakiem korzennym. Dojrzewa od września do grudnia.

Antonówka zwykła - bardzo stara odmiana białoruska.

Owocuje przeważnie co drugi rok, obficie. Jest odmianą bardzo odporną na mróz. Znakomicie nadaje się na podkładki. Owoc średniej wielkości, o zmiennym kształcie najczęściej kulistym lub nieco wydłużonym, niesymetryczny. Skórka gładka, błyszcząca, początkowo zielona, w miarę dojrzewania przechodzi w kolor słonkowy, niekiedy ze słabym rumieńcem koloru różowoczerwonego. Odmiana wczesnojesienna. Owoc soczysty o kwaskowatym smaku. Dojrzałe wydzielają silny landrynkowy zapach. Znakomite na przetwory, a szczególnie na susz.

Grochówka - odmiana pochodzenia niemieckiego.

Owocuje bardzo obficie co drugi rok. Drzewa wytrzymałe na mróz, średnio podatne na choroby. Owoc małe i średniej wielkości, owalne lub kulisto-jajowate. Skórka gruba, gładka, matowa, zielonkawożółta, z szarym odcieniem, z charakterystycznym marmurkowym, różowoczerwonym, prążkowanym rumieńcem. Cała usiana drobnymi, szarymi przetchlinkami. Miąższ początkowo cierpki i kwaśny, później winny, kruchy. Owoc, dobre na susz, kompoty, wino.

Kronselska (Oliwka kronselska) - odmiana pochodzenia francuskiego.

Owocuje przemiennie, obficie. Dostatecznie wytrzymała na mróz, dość wrażliwa na choroby, szczególnie na parcha. Owoc duży lub średniej wielkości, kulisty lub nieco spłaszczony. Skórka cienka, gładka, jasno - zielonkawo - żółta, niekiedy z delikatnym pomarańczowym rumieńcem. Owoc wyrośnięte są smaczne - stołowe i na przetwory (winne, aromatyczne). Dojrzewa w pierwszej połowie września. Owoc łatwo się odgniatają.

Landsberska (Reneta landsberska, Reneta gorzowska) - odmiana z okolic Gorzowa Wielkopolskiego.

Owocuje bardzo obficie, najczęściej przemiennie. Odmiana dość wrażliwa na mróz oraz średnio podatna na choroby (parch, mączniak). Owoc średniej wielkości lub duży, najczęściej kulisto-stożkowaty, nieco spłaszczony. Skórka gładka, czasem tłusta, nieco błyszcząca, zielono-żółta, często z pomarańczowym, słabym rumieńcem. Owoc bardzo smaczny, soczysty, winny, deserowy, także na przetwory. Dojrzewa na początku października, dojrzałość spożywcza owoce osiągają w grudniu lub w styczniu. Źle znosi transport.

Kosztela - odmiana rodzima.

Owocuje przemiennie, bardzo obficie. Średnio odporna na mróz, mało wrażliwa na szkodniki. Ma małe wymagania co do gleby i stanowiska. Owoc średniej wielkości, regularne, kuliste, nieco spłaszczone przy kielichu. Skórka gruba, gładka, lśniąca, słonkowo-żółta, zielona. Owoc bardzo smaczny, słodki. Dojrzewają w połowie września.

PARK KRAJOBRAZOWY WZNIESIEŃ ŁÓDZKICH

ul. Zawiszy Czarnego 10, 91-829 Łódź
tel./fax 42 640 65 61
e-mail: dyrekcja@pkwl.pl www.pkwl.pl

Opracowanie: K. Krakowska
Fotografie: K. Krakowska, H. Andrzejewski, M. Stopczyński
Rysunki: M. Dobrzyńska, K. Krakowska
Konsultacja naukowa: mgr G. Hodun
Opracowano w Dyrekcji Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich
Okładka: Tradycyjny sad w okolicach Buczka fot K. Krakowska
© Wszelkie prawa zastrzeżone, Łódź 2012
Druk: www.poligraf.net.pl

Wydawnictwo
dofinansowano ze środków
Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Łodzi

WFOŚiGW
w Łodzi

Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich

SADY

Drewniany płot, trawa pokryta rosą i huśtawka zawieszona na starej śliwie, to obraz poranka na wsi, często przywoływany w naszych wspomnieniach z dzieciństwa.

Rys.1 Obraz tradycyjnego sadu uchwycony w dziecięcym rysunku Małgosi Szadkowskiej (Sz.P. w Dobrej, kl. IV)

Smak tradycyjnych odmian jabłek, gruszy czy śliw wprowadza nas w stan chwilowej melancholii, przywołując obrazy z przeszłości. Coraz rzadziej jednak mamy możliwość kupienia owoców Papierówek, Koszteli czy tradycyjnych Węgierek. Wyparły je współczesne odmiany z polskich i zagranicznych sadów wysokotowarowych, które wyglądają pięknie, ale nie smakują tak jak stare odmiany z tradycyjnych sadów.

Fot.1 Kosztele - tradycyjna polska odmiana jabłoni.

organizuje się współczesne ogrody pełne ozdobnych iglastych drzew i krzewów.

Są na szczęście regiony w naszym kraju, gdzie w znakomitym stanie, sady przydomowe istnieją do dnia dzisiejszego, dzięki tradycji przekazywanej z pokolenia na pokolenie. Na terenie Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich zachowało się wiele takich sadów.

Fot.2 Duszesza wczesna - odmiana gruszy powszechnie występująca na terenie Parku.

Posiadają one walory, których nie mają wysokotowarowe sady niskopienne.

Przed wszystkim tradycyjne sady przydomowe kojarzą się z krajobrazem wsi polskiej i właściwie o każdej porze roku są atrakcyjne.

Wiosną obsypane kwieciami zdobią zagrody i stanowią pożywienie dla tysięcy owadów. Latem przyjemny cień sadu stwarza doskonałe warunki do odpoczynku ludziom i zwierzętom.

Fot. 4 Owoce z tradycyjnych sadów są bardziej przyjazne dla zdrowia, ponieważ nie stosuje się tu chemicznych środków ochrony roślin

narażone na choroby grzybowe. Stare odmiany są bardziej odporne na szkodniki oraz na przymrozki.

W takim sadzie nie ma potrzeby stosowania chemicznych środków ochrony, owoce są więc bardziej przyjazne dla zdrowia, a przetwory z nich wykonane smaczniejsze. Stare odmiany były przez lata naturalnie selekcjonowane m.in. pod względem odporności drzew na mróz, a kwiatów na przymrozki. Ponadto, stary sad to sad wielogatunkowy

Fot. 5 Wysoko wyniesione korony drzew sprzyjają lepszemu przewietrzaniu sadu.

Fot.3 Dudki zakładają gniazda w dziuplach starych drzew owocowych

Naturalne, prawie nie formowane korony starych drzew, dają schronienie gniazdującym w nich ptakom. Niektóre z nich na przykład pójdzki czy dudki wykorzystują w tym celu dziuple starych drzew owocowych.

Jesień w sadzie to okres zbiorów nie tylko dla ludzi. Zwierzęta korzystają wówczas z obfitości pożywienia i zaczynają gromadzić zapasy na zimę. Zimą pozostałe na drzewach owoce stanowią rezerwar pożywienia dla ptaków.

Cechą starego sadu są duże rozstawy między drzewami i wysoko wyniesione korony. W związku z tym drzewa są lepiej przewietrzane, a co za tym idzie w mniejszym stopniu

i wieloodmianowy, co sprzyja zachowaniu bioróżnorodności.

Istnieje kilka sposobów rozmnażania drzew owocowych. Można ten zabieg przeprowadzić za pomocą szczepienia lub okulizacji, na podkładce czyli dzikiej roślinie, którą uszlachetniamy właśnie dzięki temu zabiegowi.

Okulizację wykonuje się latem, najlepiej do końca sierpnia. Należy poszukać jednorocznych zrazów odmiany, którą chcemy zaszczerpić.

Następnie specjalnym nożem do okulizacji należy pobrać oczko, tak aby zawierało w sobie fragment miazgi. Na podkładce należy wykonać nacięcie o podobnej wielkości, wcinając się do poziomu warstwy czynnej. Następnie łączy się oba komponenty obwiązuje je ściśle elastyczną taśmą. Wiosną następnego roku odcina się podkładkę ponad zaszczerpionym oczkiem.

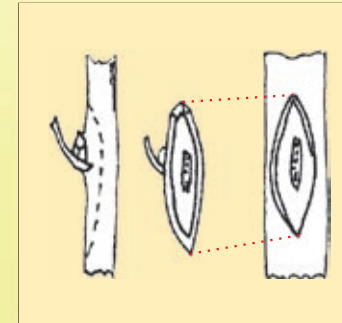
Szczepienie wykonuje się wiosną. Szczepić można na wiele sposobów, w zależności od potrzeb i umiejętności. Zraz i podkładkę o tej samej grubości nacina się pod tym samym kątem, a następnie łączy za pomocą elastycznej taśmy. Taśmę zawijamy wokół łączenia w taki sposób, aby oczko pozostało na wierzchu. Zraz do szczepienia powinien być pobrany późną jesienią.

Jeśli mamy stary sad...

Powinniśmy próbować zachować go jak najdłużej, by dawał owoce i wzbogacał krajobraz swym pięknem. Z tego powodu raz na kilka lat należy delikatnie prześwietlić korony drzew, unikając raczej radykalnych cięć. Ważne jest również usuwanie martwych gałęzi, gdyż stanowią one potencjalne źródło chorób.

Jeśli posiadamy drzewa o słabej kondycji fizycznej (na przykład bardzo stare, częściowo obumarłe lub silnie porażone przez choroby), powinniśmy postarać się zaszczerpić je na nowych podkładkach i pozostawić w sadzie (*in situ*). W ten sposób zapewniamy ciągłość własnej kolekcji i mamy gwarancje zachowania ulubionych odmian.

Okulizacja

Szczepienie

